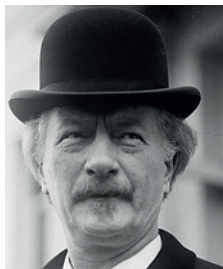

SPIS TREŚCI

Ojcowie Niepodległości

Adam Grzegorz Dąbrowski – Orędownik sprawy polskiej.
Ignacy Jan Paderewski (1860–1941) 5

Ignacy Jan Paderewski był wybitnym pianistą i kompozytorem, gorącym patriotą i mężem stanu, filantropem i działaczem społecznym. Jego zaangażowanie w polską sprawę było absolutnie bezinteresowne. Na trwałe wpisał się w poczet osób najbardziej zasłużonych dla odzyskania przez Polskę niepodległości.

Pamięć i tożsamość

Piotr Jażwiński – Derusyfikacja
w Warszawie 1915–1926 ... 15

I wojna światowa położyła kres długoletniemu panowaniu Rosjan w Warszawie. W mieście energicznie przystąpiono do usuwania rosyjskojęzycznych napisów, zmiany nazw ulic, burzenia pomników i cerkwi wzniesionych przez zaborcę.

Waldemar Grabowski – Straty osobowe II Rzeczypospolitej w latach
II wojny światowej. Czy można ustalić dokładną liczbę? 28

Zagadnienie strat osobowych (bezwzględnych) II Rzeczypospolitej było przedmiotem dociekań różnych instytucji już w czasie II wojny światowej. Informacje na ten temat we wrześniu 1944 r. podało Ministerstwo Prac Kongresowych Rządu RP w Londynie. Stwierdzono wówczas, że II RP straciła 4 114 000 swoich obywateli, w tym 2 481 000 Żydów.

Ewa Żaboklicka – Opieka państwa nad cmentarzami wojennymi 34

Miliony żołnierzy poległo na ziemiach polskich w samym tylko wieku XX. Troska o ich mogiły to zadanie dla państwa i organizacji społecznych.

Iwona Fischer – Kopiec Józefa Piłsudskiego w Krakowie. 48

Budowa kopca Piłsudskiego to wyraz szacunku dla człowieka, który przywrócił Polsce niepodległość. Ten największy z polskich kopców ma długą, niezwykle ciekawą historię, zdeterminowaną przez trudne i zmienne koleje XX w.

Barbara Świtalska-Starzeńska – Fort III w Pomiechówku.

Mało znane miejsce pamięci 62

Niemiecki obóz karno-śledczy w Fortcie III w Pomiechówku pod Nowym Dworem Mazowieckim, istniejący w latach 1941–1945, jest nazywany największą katownią północnego Mazowsza. Ginęli tam Polacy i Żydzi.

Renata Soszyńska – Rocznicą dla władzy niebezpieczna . . 72

Na niewielkiej polance wśród lasów, w pobliżu drogi z Wólki Plebańskiej do Witoroża (gmina Drelów, pow. bialski, woj. lubelskie), znajduje się grób żołnierski, określany od nazw pobliskich miejscowości jako mogiła w Leszczance lub w Janówce. W okresie peerelu chciano skazać to miejsce na zapomnienie. Pamięć o poległych żołnierzach AK okazała się trwalsza niż komunizm.

Anna Jagodzińska – Zapomniane polskie mogiły. Delegacja IPN w Dachau ... 82

W niedzielę 29 kwietnia 2018 r., w 73. rocznicę wyzwolenia przez Armię Amerykańską niemieckiego obozu koncentracyjnego Dachau, odbyły się oficjalne uroczystości upamiętniające osadzonych tam więźniów. Przy tej okazji delegacja IPN odwiedziła polskie cmentarze i groby wojenne w Bawarii.

Piotr Kędziora-Babiński – Ekshumacje żołnierzy i policjantów poległych w 1939 roku 96

Jednym z podstawowych zadań realizowanych przez Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN jest poszukiwanie, ekshumacja i przenoszenie szczątków ludzkich z mogił wojennych w godne miejsca. Najczęściej są to lokalne cmentarze.

Adam Siwek – Nie tylko Monte Cassino.
Polskie miejsca pamięci we Włoszech. . . 104

Wybierając się na urlop do Włoch, warto odwiedzić polskie miejsca pamięci. Proponuję trasę z południa na północ Półwyspu Apenińskiego – drogę, którą przebył 2. Korpus Polski. Tu przedstawiam – w kolejności alfabetycznej – mój subiektywny wybór miejsc.

Andrzej Grajewski – Więzienie KGB
w Wilnie na trasie podróży
papieża Franciszka. 124

Ks. Jarosław Wąsowicz SDB – Serce
dla „Inki” 128

W niedzielę 30 września w kaplicy na cmentarzu w Osowie, na którym spoczywają żołnierze Bitwy Warszawskiej z 1920 r., odsłoniemy ósme już srebrne „Serce dla Inki”. Zapraszam na tę uroczystość. Wszystkich zaś, którzy chcieliby się włączyć w naszą inicjatywę upamiętniania Danuty Siedzikówny, zachęcam do współpracy.

Sylwetki

Jakub Gołębiewski – Doktor
Antoni Docha. Sprawiedliwy lekarz
Grodzienszczyzny 136

Komentarze historyczne

Sławomir Kalbarczyk – Proces
Szesnastu we wspomnieniach
oskarżyciela 146

Kolegium:

dr hab. Adam Dziuba, dr Wojciech Frazik,
dr hab. Waldemar Grabowski,
dr Kazimierz Krajewski,
dr Mariusz Krzysztofiński,
dr Sebastian Ligarski, dr Agnieszka Łuczak,
dr Marcin Majewski, dr hab. Filip Musiał,
dr Wojciech Muszyński, Jan M. Ruman,
dr hab. Krzysztof Sychowicz, Anna Zechenter

Redaguje zespół:

Wojciech Butkiewicz – sekretarz redakcji
(tel. 22 5818813,
wojciech.butkiewicz@ipn.gov.pl),
dr Filip Gańczak (filip.ganczak@ipn.gov.pl),
Jakub Gołębiewski
(jakub.golebiewski@ipn.gov.pl),
Romuald Niedzielko –
zastępca redaktora naczelnego
(romuald.niedzielko@ipn.gov.pl),
Jan M. Ruman – redaktor naczelny
(jan.ruman@ipn.gov.pl),
Andrzej Sujka (andrzej.sujka@ipn.gov.pl),
Piotr Życieński – fotoreporter

Sekretariat: Maria Wiśniewska
(tel. 22 5818819, maria.wisniewska@ipn.gov.pl)

Projekt graficzny: Sylwia Szafrńska
Projekt okładki i łamanie:
Katarzyna Dziedzic-Boboli

Korekta: Beata Stadryniak-Saracyn

Adres redakcji:
ul. Wołoska 5, 02-675 Warszawa

Adres do korespondencji:
ul. Wołoska 7, 02-675 Warszawa

Druk:
LEGRA Sp. z o.o. ul. Albatrosów 10c,
30-716 Kraków

W winiecie: oryginalny orzełek
z czapki powstańczej, fot. Jarosław Wróblewski